

УДК 005.591.6

Лизунова О.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
Індустріальний інститут ДВНЗ
«Донецький національний технічний університет»

Придятько Е.М.

методист навчального відділу,
Донецький національний технічний університет

ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто тенденції інноваційної діяльності промислових підприємств. Проаналізовано взаємозв'язок інноваційних розробок та ефективності діяльності підприємства. Ефективність діяльності підприємства залежить від обґрунтованості інноваційних стратегій, масштабів, розвитку і впровадження інновацій. Формування і розширення механізму управління інноваційною діяльністю є необхідною умовою реалізації інноваційної стратегії розвитку та економічного зростання підприємства.

Ключові слова: інноваційні розробки, інноваційна активність, результативність діяльності, ефективність інновацій, науково-технічна розробка, управління інноваціями.

ИННОВАЦИОННАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ УПРАВЛЕНИЯ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Лизунова Е.Н., Придятько Э.Н.

В статье рассмотрены тенденции инновационной деятельности промышленных предприятий. Проанализирована взаимосвязь инновационных разработок и эффективности деятельности предприятия. Эффективность деятельности предприятия зависит от обоснованности инновационных стратегий, масштабов, развития и инноваций. Формирование и расширение механизма управления инновационной деятельностью является необходимым условием реализации инновационной стратегии развития и экономического роста предприятия.

Ключевые слова: инновационные разработки, инновационная активность, результативность деятельности, эффективность инноваций, научно-техническая разработка, управление инновациями.

INNOVATIVE ORIENTATION OF MANAGEMENT AS A MEANS OF IMPROVING ENTERPRISE EFFICIENCY

Lyzunova O., Pridatko E.

The article discusses the trend of innovative activity of industrial enterprises. The paper identified the impact of innovation on performance. Analyzed the relationship of innovation development and the effectiveness of the company. Investigated the state of innovation activity in Ukraine. The efficiency of the company depends on the validity of innovative strategies, scope, development and innovation. The formation and expansion mechanism of management of innovative activity is a necessary condition for the

realization of innovative strategy of development and economic growth. Company management is focused not only on profit but also on the development of intellectual potential, maximum use of achievements of scientific and technological progress, environmental protection and other priorities. The article contains proposals for improving innovation strategic course of the enterprise.

Keywords: innovative development, innovative activity, efficiency of activity, efficiency, innovation development, innovation management.

Постановка проблеми. Від стабільності та розвитку промисловості залежить функціонування та розвиток всіх сфер національної економіки, Актуальність даної теми полягає в тому, що сучасна ситуація на внутрішніх і зовнішніх ринках України характеризується суттєвим загостренням конкурентної боротьби у сфері інноваційної діяльності. У цих умовах інновації стають обов'язковим елементом діяльності підприємств. У той же час обмін інформацією між елементами інноваційного циклу є одним із головних чинників забезпечення життєдіяльності й розвитку інноваційного процесу. Тому інноваційний потенціал підприємств залежать від рівня розвитку інформаційної сфери й упровадження в інноваційну практику інформаційних технологій. Все це обумовлює необхідність розгляду та аналізу теоретичних та практичних аспектів управління інноваційною спрямованістю підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Удосконалення управління інноваційним розвитком та пов'язані з ним проблеми розглядаються у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних фахівців: П. Ахмед [1], Ю. Бажал, А. Ван де Вен [2; 3], А. Гальчинський, П. Друкер, О. Жилінська, П. Завлін, С. Ілляшенко, М. Йохна, М. Крупка, Р. Магда [4], В. Осецький, Б. Санто, В. Семиноженко, В. Сизоненко, В. Стадник, Дж. Стігліць, М. Турек [5], Л. Федулова, Д. Черваньов, А. Чухна, Й. Шумпетер та інші. Дослідженням проблем розвитку та питаннями управління підприємствами присвячені праці А. Акмаєва, І. Александрова, О. Амоші [6], Ю. Архангельського, А. Бардася, О. Белозерцева, О. Галушко, В. Геєця, З. Драчука [7], А. Кабанова, А. Мазура, В. Нейенбурга, І. Павленко, Г. Пилипенко, Л. Рассуждай, Т. Решетілової, В. Саллі, Л. Стариченка, В. Точиліна, О. Трифонові, М. Чумаченка та інших [8]. Протягом останніх років спостерігається посилення теоретичних і практичних досліджень щодо підвищення ефективності процесу управління. Це підтверджує високу актуальність наведеної проблеми та відсутність єдиного підходу до її вирішення. Саме це спонукає провести розгляд питань інноваційної спрямованості управління підприємством, проаналізувати та запропонувати ефективний механізм інноваційного розвитку.

Мета статті. Сьогодні на промислових підприємствах існує багато проблем. Серед них можна назвати фізичний та моральний знос основних фондів, збитковість більшості підприємств, залежність від підтримки держави та бюджетних коштів, тощо. Ці проблеми зосереджують увагу на особливостях управління, які направляють теоретичні та практичні дослідження на питання інноваційного розвитку. Саме це визначає необхідність теми роботи.

Метою статті є дослідження теоретичних і методологічних засад щодо управління інноваційним розвитком підприємств, а також створення мотиваційного механізму активізації інноваційної діяльності.

Виклад основних результатів дослідження. В сучасному світі запорукою суспільного процесу слугує швидкий технологічний розвиток, який ґрунтується на перетворенні науки на основну продуктивну силу. Протягом останнього десятиріччя ХХ ст. Україна втратила значну частину науково-технологічного потенціалу, що стало наслідком здійснювання політичних та економічних реформ.

Ефективність діяльності будь-якого підприємства залежать від обґрунтування здійснюваних ним інноваційних стратегій, масштабів та ефективні розробки й освоєнні нововведень. Інноваційна стратегія спонукає підприємства оперативно реагувати на появу найновіших наукових

відкриттів, винаходів; орієнтуватися в умовах великої кількості нововведень та приймати оптимальні рішення щодо їхнього впровадження; використовувати досвід інших підприємств, які є інноваційно-активними. Одним з інструментів, який підвищує конкурентоспроможність українського виробника на вітчизняному ринку, а також сприяє посиленню позиції української промисловості на світовому ринку, є стимулювання інвестицій. З метою залучення потенціалу інвестиційних ресурсів в економіку постає необхідність запровадження системи гарантування повного відшкодування коштів та одержання відсоткового доходу з метою посилення довіри [9]. Попит на інноваційні розробки збільшується через загострення конкуренції на світових ринках. Різноманітні інновації стають основою інноваційних стратегій, дають змогу підприємству здійснити прориви у розвитку визначеної ринкової ніші. Досвід розвинутих країн показує, що інновація – шлях найбільш перспективний як для окремих господарюючих суб'єктів, так і для економіки країни в цілому. В Україні на цей час більшою мірою застосовується пряме бюджетне фінансування державних наукових структур, на наукові дослідження виділяються незначні кошти. Тобто на наукові розробки й інновації відводиться коштів значно менше від потреби, бо значна частка з них витрачається на виплати різноманітних комунальних платежів, заробітної плати, оплати податків і т.д. Ефективність інновацій на рівні підприємства, і цілої держави є загальновизначальною та очевидною. В нашій країні спостерігається зменшення інноваційної активності, тоді як в інших розвинутих країнах світу вдало використовуються досягнення науково-технічного прогресу. Це обумовлює приріст реального національного доходу майже втричі.

В умовах мінливого зовнішнього середовища та високого ступеня науково-технологічної конкуренції, постає потреба поглибленого аналізу питань щодо теоретичних основ управління інноваційним розвитком підприємств, оскільки саме такий розвиток є основою ефективного функціонування промислових підприємств.

Дуже часто під «інновацією» розуміється «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», «інноваційне рішення». Це відбувається тому, що різні науковці в економічних працях по-різному визначають сутність цього поняття: інновація – процес, в якому винахід або ідея набуває економічного змісту [5]; інновація – найкращий засіб зберегти підприємство, в іншому випадку воно занепадає [7].

Аналіз праць різних економістів дає можливість зробити висновок, що інновація та інноваційні процеси стають основним джерелом підвищення ефективності діяльності підприємства.

На сучасному етапі розвитку Україні притаманний недостатній розвиток науково-технічної діяльності. Це зумовлюється цілою низкою невирішених проблем інституційного характеру, які затримують підвищення інноваційної активності та заважають залученню інтелектуального потенціалу в економічну діяльність. До проблем, які носять стримуючий характер, відносяться недостатня досконалість законодавчої бази та непослідовність дій виконавчої влади, невідповідність реальних дій владних структур проголошеним засадам інноваційної політики та її підтримки державою.

Необхідною умовою реалізації стратегії інноваційного розвитку й економічної стратегії розвитку підприємства є формування та розширення організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю.

Доводиться визнати, що в сьогоdnішніх умовах економічний успіх підприємства визначають інновації. Успіх інновацій більш важливий, аніж ефект розміщення ресурсів. Існуючі на підприємстві інформація та знання менш важливі, аніж здатність підприємства до генерації важливих знань, що потім матеріалізуються в інновації. Основними принципами функціонування підприємства повинна стати саморегуляція, саморозвиток [10]. Все це підтверджує обґрунтування стратегічного вибору інноваційного шляху розвитку країни. Основою інноваційного стратегічного курсу має стати опрацювання та реалізація державної політики, спрямовування на

структурну перебудову промисловості та розвитку інноваційної моделі економічного зростання, утвердження України як високотехнологічної держави.

Для здійснення управління інноваційною діяльністю необхідно сформулювати та запровадити організаційно-економічний механізм керування інноваціями, при цьому формування кожного елемента механізму повинно здійснюватися під впливом ринкових умов, а також наявності обладнання високого рівня, необхідних фінансових ресурсів, розробки системи стратегічного планування та управління, програми наукового супроводу та реалізації інноваційного розвитку.

Запропонований механізм повинен ґрунтуватися на фінансовому забезпеченні інноваційного розвитку промисловості, економічних механізмах стимулювання інноваційної діяльності, податкових інструментах стимулювання інноваційного розвитку, кадровому забезпеченні інноваційного розвитку реального виробництва, маркетинговому забезпеченні модернізації виробництва, формуванні інноваційної інфраструктури щодо створення промислових структур тощо. Впровадження новітньої техніки і технологій на багатьох підприємствах дозволяє домогтися збалансованості доходів і витрат, підвищувати продуктивність праці, конкурентоспроможність продукції.

Основою розробки такого механізму для різних економічних суб'єктів є концепція цільового управління інноваціями, сутність якої полягає у створенні сприятливих економічних умов, необхідних пільг, які б спонукали учасників інноваційного процесу прискорити їх реалізацію на основі посилення стимулюючої ролі результатів інновацій [7].

Таким чином, економічний розвиток підприємства залежить від багатьох чинників. Створення ефективного інноваційного управління має стати основним аспектом діяльності підприємства.

Висновки. Активізація інноваційної діяльності вимагає проводити постійний пошук нових підходів щодо організації діяльності учасників інноваційного процесу, їх взаємних відносин, а також визначення та встановлення за відповідними органами управління певних функцій.

За результатами аналізу наукової літератури та останніх публікацій з проблема управління інноваційним розвитком підприємств слід зазначити, що більшість економістів дають визначення поняттю «інноваційний розвиток підприємства» з позиції оцінки лише певного аспекту або сукупності функціональних складових діяльності підприємства, які, на їх думку, є визначальними для розвитку підприємства.

Під час дослідження проаналізовано поняття інноваційного управління підприємством та його особливості стосовно промислових підприємств. Інноваційний розвиток промислового виробництва є найважливішим стратегічним напрямком забезпечення ефективності підприємства. В результаті аналізу сучасного стану та основних проблем розвитку промисловості було запропоновано організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком, який передбачає фінансування, матеріальне та кадрове забезпечення у сфері виробництва, організацію праці, маркетингове обслуговування, тощо. На основі аналізу та узагальнення існуючих підходів наукових шкіл було визначено напрями вдосконалення управління інноваційною спрямованістю підприємства.

Дослідивши різні підходи до визначення поняття «інноваційний розвиток підприємства», можна запропонувати наступне визначення поняття «інноваційний розвиток підприємства»: процес створення та організації певних техніко-технологічних умов для отримання економічного, соціального, фінансового та екологічного ефекту. Таким чином, задля забезпечення інноваційного розвитку підприємства треба здійснювати управління ним.

1. Ahmed, P. K. *Culture and climate for innovation* / P. K. Ahmed // *European Journal of Innovation Management*. – 2008. – Vol. 1, № 1. – P. 30–43.

2. Van de Ven, A. H. *Innovation and industry development: the case of cochlear implants* / A. H. Van de Ven, R. Garud // *Research on Technological Innovation, Management and Policy*. – Greenwich, CT: JAI Press. Inc., 2014. – Vol. V. – P. 1–46.

3. Garud, R. *Perspectives on innovation processes [Text]* / R. Garud, P. Tuertscher, A. H. Van de Ven // *Academy of Management Annals*. – 2013. – Vol. 7, № 1. – P. 773–817.
4. Magda, R. *Innovative planning and design for the needs of mining production management* / R. Magda, T. Wo ny, S. G odzik, J. Jasiewicz // *Mining Review*. – 2010. – № 9. – P. 34–37.
5. Turek, M. *Innovativeness determinants in mining enterprises [Text]* / M. Turek, Z. Ganszczyk, I. JonekKowalska // *Scientific textbooks of Silesian University of Technology. Series: Management*. – Gliwice, 2011. – Vol. 55. – P. 159–172.
6. Амоша, А. И. *Вопросы государственного регулирования инновационных процессов в промышленности [Текст]* / А. И. Амоша, А. И. Кабанов, В. Е. Нейенбург и др. // *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Сер.: Економічна*. – 2010. – Вип. 100, № 2. – С. 4–12.
7. Драчук, Ю. З. *Основные аспекты организационноэкономического механизма инновационного развития угольной отрасли* / Ю. З. Драчук, Л. Н. Рассуждай // *Культура народов Причерноморья*. – 2009. – № 102. – С. 126–129.
8. Подунєєв П.Ю. *Конкурентоспроможність країни як національна ідея* // *Дзеркало тижня*. – 2015. – № 10 (538). – С. 11.
9. Федоренко В.Г. *Інвестування: Підручник*. – 2-ге вид., перероб і доп. – К.: Алерта, 2008. – С. 237.
10. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. *Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств України* – К.: Знання, 2009.

E-mail: helena_kii@mail.ru